

Број/Број: 01,02,03,03/11-05-315/09
Сарајево/Sarajevo, 10. 11. 2009.

**КОЛЕГИЈУМИМА ОБА ДОМА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БИХ
КОМИСИЈИ ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ ПРЕДСТАВНИЧКОГ ДОМА**

**КОМИСИЈИ ЗА СПОЉНУ И ТРГОВИНСКУ ПОЛИТИКУ, ЦАРИНЕ, САОБРАЋАЈ
И КОМУНИКАЦИЈЕ ДОМА НАРОДА**

ЧЛАНОВИМА СТАЛНЕ ДЕЛЕГАЦИЈЕ У ПАМ-у

Предмет: Извјештај са IV пленарног засједања Парламентарне скупштине Медитерана (ПАМ), Истанбул, 23. и 24. октобар 2009. године.

Четврта пленарна сједница ПС Медитерана одржана је на позив г. **Мехмета Али Шахина**, предсједника Велике националне скупштине Турске. Током пленарног засједања делегати су усвојили извјештаје и резолуције које су припремила три стална комитета ПАМ-а, њихове посебне радне групе и ад хок комитети, а који су усаглашени на претходно одржаном састанку посебних радних група у Лисабону, Португал, 24 – 26.06.2009. године. У оквиру IV пленарне сједнице ПАМ-а одржан је и први састанак генералних секретара парламената чланица ПАМ на којем су, испред Секретаријата ПС БиХ, учествовали: гђа Бранка Тодоровић, секретар Представничког дома, г. Аљоша Чампара, секретар Заједничке службе, г. Дејан Вањек, шеф Одјела за мултилатералне односе, и гђица Енра Солдин из Сектора за односе с јавношћу.

23. 10. 2009. године одржан је састанак Бироа ПАМ-а, тијела које руководи укупном структуром ове медитеранске међудржавне организације, које чини осам представника који једнако заступају сјеверне и јужне земље региона подијељене у двије геополитичке групације. Након тога скуп је отворио г. **Руди Салес**, предсједник ПАМ-а (Француска), након чега су услиједили говори **Њ.е. Рецепа Тајипа Ердоана**,

премијера Турске, а скупу се такође обратио и **г. Мехмет Али Шахин**, предсједник Велике националне скупштине Турске.

Г. Руди Салес поздравио је присутне представнике националних парламената држава чланица и нагласио растући значај ПАМ-а као регионалне иницијативе која служи као повезница земаља Медитерана.

Њ.е. Реџеп Тајип Ердоан нагласио је да Средоземље пружа свима исте могућности, али и да постоје заједничке пријетње као што су имиграција, тероризам, ксенофобија, климатске промјене итд. Сходно томе изазови и ризици су једнаки за све и с њима се треба суочити. Немогуће је остати изолован од ових процеса. Турска и Шпанија, земље које се налазе на два краја медитеранског базена, биле су жртве терористичких напада. Такође, немогуће је игнорисати проблеме на Блиском истоку, односно тешкоће с којима се сусрећу Палестинци. Појас Газе је дио Медитерана и не може се игнорисати, при чему је подједнако важна безбједност и Израела и Палестине. Турска спроводи интензивне мултилатералне активности. Наиме, ангажована је у Арапском форуму за сарадњу, Савезу цивилизација (АоС) – иницијатива коју заједно координирају Турска и Шпанија, те у југоисточној Европи. Премијер Ердоан осврнуо се и на процес европских интеграција, највећи приоритет Турске, која је прије четири године започела приступне преговоре, те навео њене предности као седме свјетске економије са 50-ак потписаних споразума о слободној трговини, од којих девет са земљама у Медитеранском региону. У наставку је истакао важност Турске за Средоземни базен и предложио формирање зоне слободне трговине у Средоземљу.

Г. Мехмет Али Шахин, предсједник Велике националне скупштине Турске, истакао је да је ПАМ регионална организација важна за успостављање мира, безбједности, стабилности и сарадње у Медитеранском региону. Пет чланица ПАМ-а налази се међу 30 водећих економија, а регион посјети око 340 милиона туриста годишње, док се трећина свјетског поморског саобраћаја одвија на овом подручју. Истакао је да је ПАМ платформа за сарадњу између Сјевера и Југа, Истока и Запада, те нагласио да је у околностима глобалне економске кризе потребно радити на повећању трговине и инвестиција, при чему развијене земље имају посебну одговорност. Навео је да неодлучност садашњих генерација оставља лоше наслеђе будућим генерацијама, што имплицира историјску одговорност. Истакнуо је потребу да се на Блиском истоку новац не троши за набавку оружја него да се улаже у мировне напоре. Говорио је и о

приступању Турске ЕУ као стратешком циљу, сматрајући да би њено пуноправно чланство допринијело региону у цјелини. Подсјетио је да дио одговорности сноси и ЕУ, од које очекују једнаке процедуре као и за остале земље. На крају излагања г. Али Шахин је истакао значај Медитеранског региона као средишта три “небеске” религије и позвао земље Медитерана да се укључе у иницијативу "Alliance of Civilisations" – Савез цивилизација.

Г. Роберт Валтер, предсједник Европске скупштине за безбједност и одбрану (Скупштине Западноевропске уније), нагласио је потребу доношења заједничке безбједносне политике.

Г. Абдирахин Абди, предсједник Источноафричке законодавне скупштине (ЕАЛА) рекао је да исти интереси вежу ПАМ и ЕАЛА, чије је сједиште у Танзанији. Презентовао је визију о стварању царинске уније и федерације као крајњег циља интеграције пет земаља источне Африке, која би се звала Уједињена источна Африка.

У наставку, Скупштини су се обратили и **г. Карлос Хименез Маџиас** - почасни предсједник Парламентарне конфедерације Америка (ЦОПА) и предсједник латиноамеричке и Карипске геополитичке групе (ГРУЛАЦ) ИПУ-а; **г. Нури Амал Сафал** из Панафричког парламента, **г. Мехмет Цицек** - потпредсједник Парламентарне скупштине економске сарадње у Црном мору, те **г. Таузир Кјуба** у име Транзицијског арапског парламента.

Г. Цорџ Вела (Малта) пружио је преглед синергије у пољима дјеловања између ПАМ-а и Уније за Медитеран, коју је иницирао француски предсједник Никола Саркози. Наводећи низ показатеља који се односе на раст популације и с тиме повезан проблем несташице воде и екологије (изнио је податак да 60% отпадних вода иде директно у Средоземље без пречишћавања), миграције из руралних у урбаних подручја; укључујући велики економски диспарат између земаља Сјевера и Југа, чији се узајамни омјер ГДП-а креће 10:1. Истакао је значај Париске декларације (2008) настале на трагу **Процеса из Барселоне**, која предвиђа одржавање политичког самита сваке три године а њиме заједнички предсједавају једна земља групације Сјевер и једна земља групације Југ. Подсјетио је да **Унија за Медитеран** има успостављен секретаријат у Барселони у којем људи различитих националности и раса заједно доносе одлуке. У оквиру ове иницијативе воде се разговори о мировном процесу на Блиском истоку на највишем нивоу предсједника Уније за Медитеран – тренутно **г.**

Никола Саркози и **г. Хосни Мубарак**, који су предложили одржавање нове мировне конференције. **Г. Вела** је нагласио да Унија за Медитеран и ПАМ имају комплементарне циљеве и активности и да нису једна другој конкуренција.

Генерални секретар ПАМ-а **г. Руди Салес** и генерални секретар УН-а **Бан Ки-мун**, на недавно одржаном састанку у сједишту УН-а, разговарали су о статусу посматрача ПАМ-а у УН-у, те потреби успостављања мисије ПАМ-а у Вашингтону и Њујорку због чињенице да ова организација до сада није била позната, како у УН-у тако и у САД-у. Генерални секретар УН-а затражио је да ПАМ подржи активности УН-а у региону. Констатовано је да су наведене активности неопходне како би се ојачала позиција ПАМ-а као међународног актера. У том смислу планиране су даље посјете Бриселу и различитим фракцијама унутар Европског парламента.

Подвучена је и сарадња с другим мултилатералним организацијама, као што је недавно потписивање Меморандума о разумијевању између ПАМ-а и **Лиге арапских држава (ЛАС)**, чији је генерални секретар **г. Амир Муса**, а с циљем јачања сарадње између Сјевера и Југа, што је једна од основних идеја евромедитеранске сарадње и Процеса из Барселоне, иницираног 1995. године а формално озваниченог 2008. године, под називом Унија за Медитеран, на иницијативу француског предсједника Николе Саркозија. Такође, значај је посвећен и унапређењу сарадње с Парламентарном скупштином Савјета Европе, у сврху чега је недавно одржан састанак на Кипру. У истом духу приступа се и сарадњи са **Парламентарном унијом Исламске конференције**, а све с циљем учвршћивања позиције ПАМ-а као релевантног саговорника у глобалним међународним односима.

На сједници Скупштине изнесена је оцјена да ће крај израелско-палестинског сукоба представљати крај свих сукоба у региону, те да је та врста стабилности потребна како би се створили предуслови за уравнотежен развој региона а тиме и унапређења демократских вриједности, чиме се у непосредну везу доводе безбједносна и економска политика. Истакнута су велика очекивања од наредне **Конференције о климатским промјенама у Копенхагену (децембар 2009)**, на којој ће ПАМ учествовати као међудржавна организација. Потписивање овог споразума требало би да означи почетак II процеса из Кјота.

На Пленарном засједању Скупштине усвојене су резолуције и извјештаји о сљедећим темама:

1. Стална комисија за политичку сарадњу и сарадњу у области безбједности
 - а. Блиски исток
 - б. Организовани криминал
 - ц. Тероризам
2. Стална комисија за економску, друштвену и сарадњу у области заштите животне средине:
 - а. Управљање катастрофама
 - б. Мала и средња предузећа
3. Стална комисија за дијалог између цивилизација и људска права
 - а. Дијалог култура и религија
 - б. Миграције
 - ц. Питање равноправности полова

Такође, током пленарног засједања идентификоване су кључне активности, провизорни датуми и мјеста за рад сталних комисија ПАМ-а. Поред тога расправљало се и о комуникацији и “стратегии дохвата” ПАМ-а, а додијељени су и лауреати “ПАМ награде за 2009”.

Дана 25. 10. 2009. године одржан је и Први састанак генералних секретара парламената држава чланица ПАМ-а.

Првом састанку секретара парламената ПАМ-а, у име ПСБиХ, присуствовали су гђа Бранка Годоровић – секретар Представничког дома, г. Аљоша Чампара – секретар Заједничке службе, г. Дејан Вањек – шеф Одјела за мултилатералне односе, и гђица Енра Солдин – Сектор за односе с јавношћу.

Поздравну ријеч упутио је г. **Али Осман Коча**, генерални секретар Велике скупштине Турске, који је нагласио улогу и значај парламентарца као посредника/посматрача на изборима у успостављању демократије. Г. Коча је казао да је Турска чланица већег броја мултилатералних организација, посебно истичући НАТО, ИПУ, ЦоЕ и рад Заједничке парламентарне комисије Турске и НАТО-а. Велика скупштина Турске има

око 350 службеника и 300 парламентарца, који су отворени за сарадњу с делегацијама других земаља, чије представнике желе видјети у свом парламенту.

Г. Серђо Пјаци, генерални секретар ПАМ-а, у свом излагању навео је да је идеја о састанку генералних секретара парламената држава чланица рођена у Бироу ПАМ-а, с циљем размјене искустава и јачања веза између ПАМ-а и националних парламената. Изразио је захвалност што су учесници прихватили позив како би допринијели промоцији визије ПАМ-а.

Г. Руди Салес, предсједник ПАМ-а, поздравио је присутне, а посебно представнике Румуније, која је први придружени члан ове организације.

Поновио је визију ПАМ-а као платформе за успостављање трајног дијалога и размјене мишљења и добрих пракси. Подсјетио је на 21. март, Дан Медитерана, као подручје мира и благостања и колијевке цивилизација. Нагласио је да је циљ састанка да учини што операбилнијим активности Скупштине, како би достигнућа ПАМ-а подијелили на националном нивоу, путем националних парламената и медија; између осталог и креирањем стратегије информисања, приређивањем догађаја типа “отворених врата”, прес-конференција, с циљем промоције ПАМ-а и сл. Такође, изнесена је иницијатива за интензивирање односа између група пријатељства држава чланица и укључења техничких аспеката по питању размјене искустава и извршења заједничких пројеката, нпр. периодично организовање “скупштине за младе”, како би се млади упознали са активностима и вриједностима ПАМ-а.

У том смислу надају се “*follow-up*” активностима у државама чланицама које ће промовисати резолуције и извјештаје ПАМ-а. Изразио је наду да ће се о резолуцијама ПАМ-а расправљати у националним парламентима, те указао на потребу увезивања с осталим регионалним иницијативама, посебно према СЕЕСР-у. Најавио је да ће у фебруару 2010. године ПАМ организовати међународни састанак о сукобу на Блиском истоку.

На крају скупа дата је препорука да Генерални секретаријат ПАМ-а буде катализатор за контакте између држава чланица, да повезује саговорнике и особе за контакт у државама чланицама, да служи као средство за дистрибуцију извјештаја, ставова, мишљења националних парламената другим државама чланицама, те да се мрежа и администрација националних парламената користе што више с циљем унапређења

билатералне и мултилатералне комуникације. Најављено је додатно интензивирање активности ПАМ-а на нивоу сарадње секретаријата држава чланица и конкретних пројеката који би учврстили ову сарадњу (заједничке изложбе, веб-презентације држава чланица, размјена промотивних материјала и сл.).

ШЕФ ОДЈЕЛА
Дејан Вањек

Доставити:

- Наслову
- Колегијуму Секретаријата
- Сектору за међународне односе и протокол